

Flygtningenævnets baggrundsmateriale

Bilagsnr.:	1012
Land:	Afghanistan
Kilde:	Landinfo
Titel:	Afghanistan: Afghanistan: Urbane Herat - strukturelle forhold og migrasjon
Udgivet:	20. november 2019
Optaget på baggrundsmaterialet:	18. februar 2020

Temanotat

Afghanistan: Urbane Herat - strukturelle forhold og migrasjon

LANDINFO

Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon

© Landinfo 2019

Materialet i denne publikasjonen er omfattet av åndsverklovens bestemmelser. Uten særskilt avtale med Landinfo er enhver eksemplarfremstilling og tilgjengeliggjøring bare tillatt i den utstrekning det er hjemlet i lov.

Alle henvendelser om Landinfos rapporter kan rettes til:

Landinfo

Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon

Storgata 33 A

Postboks 2098 Vika

0125 Oslo

Tel: 23 30 94 70

E-post: landinfo@landinfo.no

www.landinfo.no

Om Landinfos temanotater

Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon (Landinfo) innhenter og analyserer informasjon om samfunnsforhold og menneskerettigheter i land som Utlendingsdirektoratet (UDI), Utlendingsnemnda (UNE) og Justis- og beredskapsdepartementet har behov for kunnskap om.

Landinfos temanotater er basert på opplysninger fra nøye utvalgte kilder. Opplysningene er behandlet i henhold til [anerkjente kvalitetskriterier for landinformasjon](#) og [Landinfos retningslinjer for kilde- og informasjonsanalyse](#).

Temanotatene bygger på både skriftlig og muntlig kildemateriale. En del av informasjonen som formidles, er innhentet gjennom samtaler med kilder på informasjonsinnhentingsreiser. Landinfo tilstreber bredde i kildetilfanget, og så langt mulig er det innhentet informasjon fra kilder som arbeider uavhengig av hverandre. Alt benyttet kildemateriale er fortløpende referert i temanotatene. Hensyn til enkelte kilders ønske om anonymitet er ivarettatt.

Notatene gir ikke et uttømmende bilde av temaene som undersøkes, men belyser problemstillinger som er relevante for UDIs og UNEs behandling av utlendingssaker.

Landinfo er en faglig uavhengig enhet, og informasjonen som presenteres, kan ikke tas til inntekt for et bestemt syn på hva praksis bør være i utlendingsforvaltningens behandling av søknader. Landinfos temanotater gir heller ikke uttrykk for norske myndigheters syn på de forhold og land som omtales.

About Landinfo's reports

The Norwegian Country of Origin Information Centre, Landinfo, is an independent body within the Norwegian Immigration Authorities. Landinfo provides country of origin information (COI) to the Norwegian Directorate of Immigration (Utlendingsdirektoratet – UDI), the Immigration Appeals Board (Utlendingsnemnda – UNE) and the Norwegian Ministry of Justice and Public Security.

Reports produced by Landinfo are based on information from carefully selected sources. The information is collected and analysed in accordance with [common methodology for processing COI](#) and [Landinfo's internal guidelines on source and information analysis](#).

To ensure balanced reports, efforts are made to obtain information from a wide range of sources. Many of our reports draw on findings and interviews conducted on fact-finding missions. All sources used are referenced. Sources hesitant to provide information to be cited in a public report have retained anonymity.

The reports do not provide exhaustive overviews of topics or themes, but cover aspects relevant for the processing of asylum and residency cases.

Country of Origin Information presented in Landinfo's reports does not contain policy recommendations nor does it reflect official Norwegian views.

SUMMARY

In Herat city and surrounding districts, the security situation is relatively stable with little conflict-related violence. Only exceptionally complex or suicide attacks are carried out. After 2016, a total of 11 attacks have been registered against the Shia population. Of these, the ISKP has assumed responsibility for four attacks. Who is behind the other attacks is unclear. Crime is the main challenge for the civilian population in the central parts of Herat.

There has been a strong urbanization in the province in recent years, and the population of urban Herat has increased dramatically. Many internally displaced people from the western region have also taken up residence in the urban center. This causes pressure on infrastructure, and topics concerning the internally displaced persons have been heavily politicized.

The influence of Iran is strong. Islam Qala border station is about 120 km west of Herat city. At least a thousand Afghans, both with and without valid travel documents, cross the border daily from Iran to Afghanistan. A significant proportion of these have remained in Iran illegally, and have been arrested and subsequently deported by Iranian authorities.

SAMMENDRAG

I Herat by og omkringliggende distrikter er sikkerhetssituasjonen relativt stabil med lite konfliktrelatert vold. Kun unntaksvis gjennomføres komplekse angrep eller selvmordsangrep. Etter 2016 er det registrert til sammen 11 angrep rettet mot shia-befolkningen. Av disse har ISKP påtatt seg ansvaret for fire angrep. Hvem som står bak de øvrige angrepene er uklart. Kriminalitet er hovedutfordringen for sivilbefolkningen i de sentrale delene av Herat.

Det har de siste årene vært en sterk urbanisering i provinsen, og folketallet i urbane Herat har økt dramatisk. Mange internt fordrevne fra den vestlige regionen har også tatt opphold i det urbane senteret. Dette medfører press på infrastruktur, og spørsmål knyttet til de internt fordrevne har blitt sterkt politisert.

Påvirkningen fra Iran er sterk. Grensestasjonen Islam Qala ligger om lag 120 km vest for Herat by. Minst tusen afghanere, både med og uten gyldige reisedokumenter, krysser daglig grensen fra Iran til Afghanistan. En betydelig andel av disse har oppholdt seg ulovlig i Iran, og blitt arrestert og deretter tvangsreturnert av iranske myndigheter.

INNHold

1. Innledning	6
2. Urbane Herat	6
2.1 En by som vokser	7
2.2 Religiøs og etnisk sammensatt befolkning	8
2.3 Spenning mellom det moderne og tradisjonelle	8
2.3.1 <i>Kvinnens situasjon</i>	9
2.3.1.1 Kvinner og selvmord	10
2.4 Humanitære forhold	10
2.4.1 <i>Tilgang til arbeidsmarkedet</i>	10
2.4.2 <i>Tilgang til helsetjenester og skolegang</i>	11
3. Sikkerhetssituasjonen	12
3.1 Konfliktrelatert vold i Herat by og omkringliggende distrikter	12
3.1.1.1 Sekterisk motivert vold og ISKP	13
3.1.1.2 Talibans tilstedeværelse og modus operandi – likvidering av sikkerhetspersonell	14
3.1.1.3 Sikkerhetsmyndighetene	14
3.1.2 <i>Distriktene i provinsens periferi</i>	14
3.2 Kriminalitet	15
3.2.1 <i>Kidnappinger</i>	16
3.2.2 <i>Væpnede ran</i>	16
3.2.3 <i>Vinningskriminalitet</i>	17
4. Den afghansk-iranske grensen	17
4.1 Returer fra Iran	18
4.1.1 <i>Afghanere med amayesh-status</i>	19
4.1.2 <i>Tvangsreturnerte</i>	19
4.1.3 <i>Frivillige returer</i>	20
4.1.4 <i>Sårbare grupper</i>	20
4.1.4.1 Oppsporing av familienettverk	21
4.1.4.2 Enslige kvinner	21
4.1.4.3 Rusmisbrukere	21
5. Internt fordrevne	22
5.1 Tjenester til internt fordrevne	22
5.2 Reiser internt fordrevne hjem?	23
6. Referanser	24

1. INNLEDNING

Herat er en sammensatt provins. I de urbane områdene er det spenninger mellom liberale og konservative miljøer. Forskjellen mellom urbane Herat og landsbygda kan ikke overvurderes. Det gjelder både konfliktmønsteret og hvordan aktørene i konflikten opererer, graden av myndighetskontroll, konfliktens intensitet, omfanget av den konfliktrelaterte volden, men også kriminalitetsbildet. Det er også store forskjeller mellom by og land hva gjelder tilgang til arbeid, kvinners mulighet til å delta på ulike samfunnsarenaer, samt tilgangen til tjenester som helse og utdanning.

Hensikten med dette notatet er ikke å gi en detaljert analyse av sikkerhetssituasjonen eller den humanitære situasjonen i Herat, men å gi innsikt og overblikk over enkelte strukturelle forhold i provinsen. Hovedfokuset er de urbane områdene, som i dette notatet avgrenses til Herat by, samt distriktene Injil og Guzara. Det presenteres noe informasjon om rurale Herat, ofte for å synliggjøre hvor sammensatt provinsen er, og for å illustrere forskjellene mellom det sentrale Herat og landsbygda.

Et notat av dette format og omfang, gir ikke et fullstendig bilde, men det er lagt vekt på temaer som er av interesse for norsk utlendingsforvaltning. Herat provins deler en lang grense til Iran, og et stort antall afghanere krysser hvert år grensen fra Iran til Afghanistan. I tillegg har provinsen mange internt fordrevne, og dette antallet økte dramatisk i 2018 da den vestlige regionen var rammet av alvorlig tørke. Et stort antall fordrevne familier oppholder seg i de urbane delene av Herat.

De fleste muntlige kildene bor og arbeider i Herat by. Landinfo møtte kildene i forbindelse med en informasjonsinnhentingsreise til byen i august 2019.¹ Kildene representerer et bredt spekter; både myndigheter, internasjonale og lokale NGOer, internasjonale organisasjoner, samt representanter for det afghanske sivilsamfunnet. De fleste muntlige kildene er anonymisert for å beskytte dem i en uoversiktlig og krevende sikkerhetssituasjon.

Bredden i kildeutvalget bidrar til at ulike perspektiver og syn blir presentert. Det ville vært hensiktsmessig å drøfte temaene med enda flere kilder, men i og med at besøket i Herat var relativt kortvarig, lot ikke det seg gjøre. Et forbehold er at de fleste kildene tilhører et sjikt i befolkningen som har høyere utdanning og er bosatt i urbane områder. Det medfører at stemmer i provinsen ikke har blitt hørt. I notatet formidles også enkelte av Landinfos egne inntrykk og observasjoner. Det er benyttet skriftlige kilder for å supplere de muntlige kildene.

2. URBANE HERAT

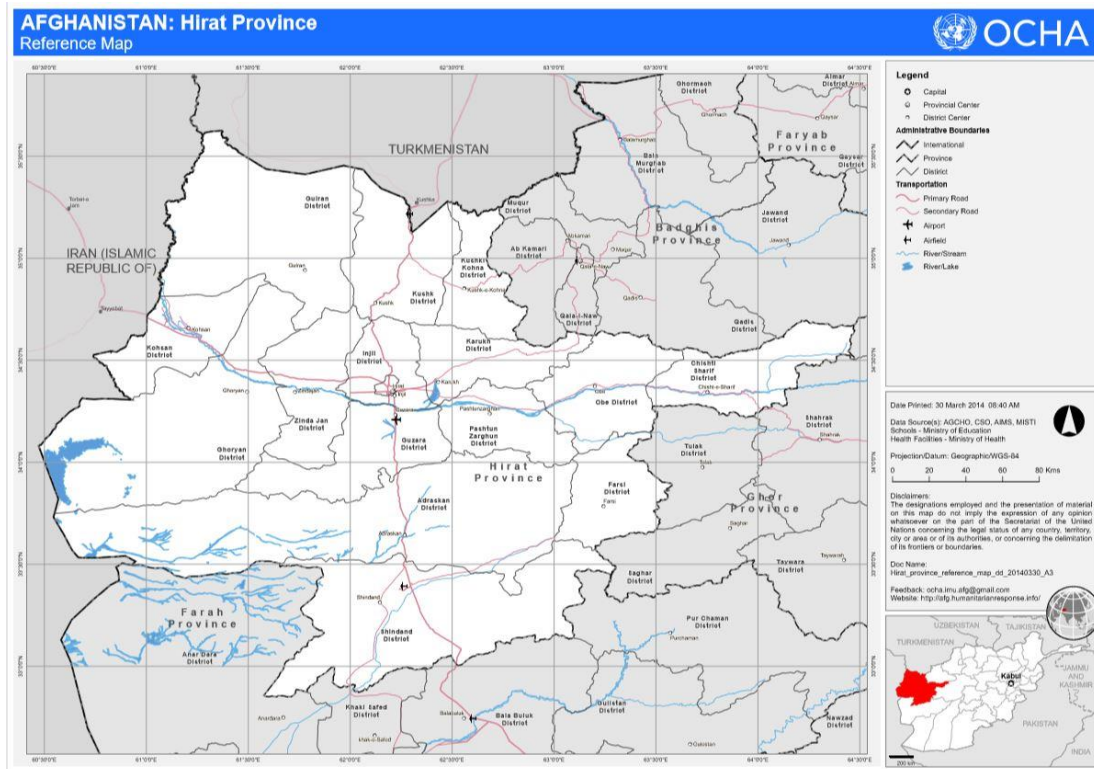
«Herat er en ren by med mange grønne lunger. Infrastruktur som veier er god, og klimaet behagelig». Dette er uttalelse fra en ansatt i en lokal NGO (august 2019) som har besøkt alle provinsene i landet, og som har bodd i Herat de siste par årene.

I afghansk kontekst er Herat en rolig og velstående by. Sammenlignet med andre byer i landet, registreres relativt lite konfliktrelatert vold. I provinsens periferi er

¹ Reisen ble gjennomført sammen med Den norske ambassaden i Kabul.

konfliktmønsteret annerledes, her er konfrontasjoner og kamper mellom myndigheter og opprørsgrupper. I naboprovinsene Farah, Badghis og Ghor registreres mye konfliktrelatert vold (internasjonal kilde, august 2019).

Herat by ligger i vest-Afghanistan, 920 m.o.h. Provinsen har internasjonal grense mot Iran og Turkmenistan. Påvirkningen fra Iran er sterk, og det er mye samhandling over grensen. Det er ønske om å utvide samarbeidet og de økonomiske forbindelsene med Turkmenistan. Den 17. juni 2019 ble det i Herat undertegnet en samarbeidsavtale mellom de to landene (UN Secretary General 2019, s. 7).

Kilde: OCHA 2014

2.1 EN BY SOM VOKSER

Det foreligger ikke etterrettelig informasjon om antallet innbyggere i Herat by. I de seneste årene, etter 2002, har byen vokst. Det pågår en sterk urbanisering i Afghanistan – afghanere trekker inn til byene både fordi sikkerhetssituasjonen er bedre, mulighetene for å livnære seg er flere, og tjenester som helse og utdanning er bedre utbygget. Herat by har særlig ekspandert i nord og nordvestlig retning (Leslie 2015, s. 9). I 2015 anslo afghanske myndigheter antallet innbyggere til å være 670 000 i byen, mens i provinsen som helhet var anslått antall innbyggere om lag 1 850 000 (Government of Islamic Republic of Afghanistan 2015, s. 12).

I årene etter 2015 har byen vokst ytterligere. Mange internt fordrevne og returnerte fra Iran har etablert seg i urbane Herat. I tillegg har også afghanere fra andre provinser kommet flyttende til byen. En representant for Directorate for Refugees and Repatriation (DoRR) hevdet i samtale med Landinfo (august 2019) at det nå bor om lag fire millioner mennesker i byen. Også en velinformert internasjonal kilde bekreftet (samtale august 2019) at innbyggertallet i byen er om lag fire millioner. Det foreligger imidlertid ikke offisiell statistikk eller anslag som bekrefter dette.

2.2 RELIGIØST OG ETNISK SAMMENSATT BEFOLKNING

Historisk var Herat by en tadjik-dominert enklave i en ellers pashtun-dominert provins. I dag er det etniske mangfoldet større, samtidig som det også har medført større segregering. Eksempelvis har det i vest vokst frem en helt ny bydel, Jebrael, hvor det bor 60 000 personer, i all hovedsak hazaraer. Befolkningen er ung – i 2016 var nesten halvparten under 15 år (CSO 2016, s. 11)

Både shiaer og sunnier bor i Herat by, og de har levd fredelig sammen i alle år. Ifølge en universitetsansatt (august 2019) er det ikke uvanlig at sunnier og shiaer gifter seg. Befolkningen har i løpet av de siste tiårene endret seg, og i særdeleshet etter 2001. Et viktig utviklingstrekk er at shia-befolkningen har økt i befolkningsandel (Kazemi 2019a). Det foreligger ikke etterrettelig statistikk over fordelingen, men enkelte kilder antyder at om lag halvparten er shiaer.

Selv om hovedbildet er at sunnier og shiaer lever sammen i fred og harmoni, er det radikale miljøer i begge leirer. Dette er miljøer som forsøker å spre mistro og frykt i forholdet mellom sunnier og shiaer (Kazemi 2019a). Det er flere konservative mullaher og menigheter i byen, og disse har svært mye makt og innflytelse. Enkelte av mullahene er salafister som har studert ved konservative madrassaer i Midtøsten og Saudi-Arabia. Mullahene skjuler ikke sine ekstreme synspunkter, de leder bønn og sprer propaganda uten at myndighetene griper inn. Både sentrale og lokale myndigheter er redde for mullahene og miljøene de representerer. Det er bekymring for at unge blir hjernevasket, og det er en kjent sak at Islamic State Khorasan Province (ISKP)² har rekruttert fra slike konservative moskeer. Særlig er det fattig ungdom med lite skolegang som lar seg rekruttere. Shiaenes religiøse ledere har studert i Iran, og har nære bånd dit. Igjen vises det til at Iran er en viktig aktør og faktor som påvirker konfliktdynamikken i Herat (journalist; lokal NGO; universitetsansatt; internasjonal kilde, august 2019). Det er frykt for at de konservative kreftene, kombinert med de sekteriske angrepene som har vært i byen, skal føre til økt spenning og mistenksomhet mellom sunnier og shiaer.

Landinfos kilder var imidlertid samstemte om at de etniske eller religiøse spenningene i befolkningen foreløpig er svært begrenset. Etter et angrep på en shia-moské, kom sunniene til moskeen for å vise solidaritet med menigheten og ofrene. Da president Ashraf Ghani besøkte Herat i august 2019 i forbindelse med president-valgkampen, oppmuntret han befolkningen til å bevare den sterke solidariteten mellom folkegruppene.

2.3 SPENNING MELLOM DET MODERNE OG TRADISJONELLE

Sammenlignet med andre områder i Afghanistan, regnes urbane Herat som et relativt liberalt område. Bakgrunnen for dette er sammensatt og flere forhold spiller inn, som blant annet befolkningssammensetningen, nærheten til Iran og at en del av innbyggerne har bodd i Iran. En universitetsansatt (august 2019) hevdet at store deler av befolkningen i urbane Herat er demokrater, de tror på maktfordeling og politiske prosesser. Han hevdet videre at Herat har landets høyeste valgdeltakelse, og om lag

² Islamic State Khorasan Province (ISKP) og Daesh er navn som kilder benytter på bevegelsen. I dette notatet benyttes ISKP da det var betegnelsen som ble brukt av samtalepartnerne.

700 000 avgir stemme ved valg.³ På den andre siden er Herat langt fra sentralmyndighetene og makten i Kabul. Mange mener at beslutninger tatt i Kabul ikke er til det beste for befolkningen i Herat, og forholdet til myndighetene i Kabul preges av mistillit.

Til tross for at Herat regnes som forholdsvis liberalt, finnes det sterke konservative strømninger i byen. Det første Taliban gjorde da de i 1997 tok kontrollen i byen, var å gjøre om byens kino til moské. Fortsatt er det ingen som har mot til å etablere en ny kino i byen, og offisielle konserter kan ikke gå utenfor rammen av tradisjonell musikk. Feminister og aktivister for sivilsamfunnet er under press. Det er i prinsippet presse- og ytringsfrihet, men kritikk må være generell og ikke rettet mot innflytelsesrike enkeltpersoner. Hvis ikke kan den som fremfører kritikken miste jobben, eventuelt bli truet til taushet. Taliban utøver press mot journalister, både med hensyn til hva som skal publiseres og ikke. Taliban ønsker publisitet om sine aksjoner og triumfer, og mindre fokus på nederlagene. Korrupsjon er også et sensitivt tema. Det kan være farlig for en journalist å rapportere om korrupsjon i politiet eller andre spesifikke organisasjoner (universitetsansatt; journalist, august 2019).

2.3.1 Kvinners situasjon

Situasjonen for kvinner er kompleks og sammensatt, og det er stor variasjon – kanskje mer i urbane Herat enn i de aller fleste andre delene av landet. En kvinneaktivist (august 2019) mente at det er grunn til å tro at vold i hjemmet er mindre utbredt i Herat enn i andre deler av landet, men også her er slik vold vanlig.

I bybildet er det mange kvinner, både kvinner som går alene, sammen med andre kvinner eller ledsaget av menn. Selv om det ikke er påbudt ved lov å bruke hodeplagg, dekker den store majoriteten seg til. Mange kvinner er kledd i sort, iransk-inspirert chador, noe som understreker påvirkningen fra og tilknytningen til Iran. Enkelte kvinner er kledd i lyseblå burkha.

På den ene siden har kvinner formelle rettigheter som de bruker, blant annet stemmeretten, retten til å ta utdanning og delta i arbeidslivet. Kvinner i Herat hever stemmen og sier fra om urettferdighet, og mediene har fokus på kvinnespørsmål (lokal NGO, august 2019). På den andre siden er det kulturelle og tradisjonelle føringer som bidrar til at kvinner i begrenset grad kan påvirke egne livsbetingelser (se Landinfo 2018).

Ifølge en kvinneaktivist (august 2019) går de fleste jenter i urbane Herat på skole, og en relativt stor andel fullfører 12-årig grunnskole. En del jenter tar også høyere utdanning, opp til bachelor-grad. På universitetet i Herat er mer enn halvparten av studentene kvinner. Problemene oppstår når kvinnene skal inn på arbeidsmarkedet. Det handler delvis om at kvinner gifter seg og får barn, men også om at det er vanskelig for kvinner med utdanning å finne arbeid. De konservative holdningene er til hinder for ansettelse av kvinner. I tillegg kan det være vanskelig å finne ektefelle til en utdannet kvinne, fordi mange menn foretrekker å gifte seg med en kvinne uten skolegang.

³ Prognoser viser en nedgang i andelen som brukte stemmeretten ved årets presidentvalg; kun 23 prosent (130 000 personer) avga stemme, mens under parlamentsvalget i 2018 var valgdeltakelsen på nesten 60 prosent (340 000 personer) (Kazemi 2019b).

Svært mange av de utdannede kvinnene er arbeidsløse og blir hjemmeværende. Kvinnene som på tross av hindringene likevel kommer inn på arbeidsmarkedet, tjener i gjennomsnitt kun en tredjedel av hva menn som utfører samme arbeid får betalt. Som eksempel tjener en universitetsansatt mann om lag 300 USD i måneden, mens en kvinne tjener kun 100 USD (universitetsansatt; kvinneaktivist, august 2019).

Mange gifte kvinner opplever at de er i en «golden cell», der ektemannen og svigerfamilien har sterk kontroll, og de blir avskåret fra å ha kontakt med egne slektninger. En kvinneaktivist (august 2019) fortalte at når hun deltar på konferanser, er kvinner alltid i mindretall. Hun har med sin 14-årige bror som ledsager og mannlig beskytter. Selv om hun tidvis får tillatelse av sin far til å reise alene, er det svært uvanlig å se en kvinne som reiser alene i buss eller fly.

2.3.1.1 Kvinner og selvmord

En kvinneaktivist pekte på at selvmord er utbredt blant kvinner. Selv om det ikke foreligger offisiell selvmordsstatistikk, hevdes det å være forholdsvis mange kvinner i Herat som begår selvmord. Kvinneaktivisten fortalte at hun selv hadde mistet to venninner i selvmord. Selvmord blant kvinner i Herat er et tema som nyhetsmedier har fokus på. Ifølge nyhetsmediet TOLO News har helsemyndighetene registrert mer enn 1600 selvmordsforsøk i løpet av ett år, mer enn åtti prosent av tilfellene er kvinner. De fleste kvinnene er mellom 15 og 25 år. Bakgrunnen for kvinnenenes ønske om å dø er sammensatt; det kan dreie seg om voldsutsatte kvinner, tvangsekteskap, fattigdom og en generell opplevelse av mangel på muligheter (Aram 2019).

En internasjonal organisasjon (august 2019) påpekte at det ikke finnes pålitelig statistikk over selvmord, kun anekdoter. Det er mye rykter om kvinner og selvmord, blant annet et rykte om at det skal være opprettet en lukket facebook-gruppe hvor det diskuteres ulike måter å gjennomføre selvmord på. Det er vanskelig å få oversikt over antall selvmord og etterrettelig informasjon om hva som er årsaken til selvmord. Det kan dreie seg om kvinner som har hatt forventninger om et annet liv med mer selvbestemmelse og frihet, men det kan også være resultat av alvorlige psykiske lidelser hos personen som tar selvmord. Uansett årsak; selvmord er skambelagt og kvinnens familie vil normalt gjøre sitt ytterste for å skjule dødsårsaken dersom det dreier seg om selvmord.

2.4 HUMANITÆRE FORHOLD

Det økte antallet innbyggere i provinsens urbane områder har resultert i at tjenester som helse og skole kommer under press – ressursene til tjenestene øker ikke i takt med befolkningsøkningen.

På tross av den store befolkningsveksten, synes det i begrenset grad å ha påvirket leiemarkedet. Det er billigere å leie bolig i Herat enn i Kabul. Ifølge en NGO (august 2019) er prisen for å leie en to-roms leilighet i byen om lag 5000 afghani (om lag 64 USD). Utenfor sentrum, i Injil og Guzara er prisen betydelig lavere. En leilighet der koster om lag 1000 afghani (om lag 13 USD).

2.4.1 Tilgang til arbeidsmarkedet

En stor utfordring for afghanere er tilgang til lønnet arbeid og stabil inntekt. Mange storfamilier har kun én forsørger, noe som gjør familiene sårbare dersom det tilstøter hovedforsørgeren noe. Også i det urbane Herat er arbeidsledigheten høy, selv om oppfatningen er at det er et bedre arbeidsmarked her enn de aller fleste andre steder i

Afghanistan. På grunn av den relativt stabile sikkerhetssituasjonen, har det vært mer private investeringer her enn i landet for øvrig. Relativt mange firmaer etablerer seg i byen, som har en egen industripark. Også provinsmyndighetene har lagt til rette for utvikling av arbeidsplasser. I tillegg er det arbeid i gruveindustrien, samt en veletablert servicesektor innen elektrisitet og renovasjon. En del livnærer seg av handel, eksport og import til og fra nabolandene Iran og Turkmenistan (Leslie 2015; EASO 2019, s. 29).

På tross av dette ble det i 2015 rapportert om mange dagarbeidere og høy arbeidsledighet (Leslie 2015, s. 17-19). Etter 2015 har det kommet mange internt fordrevne til byen, og dette har bidratt til større konkurranse om de ufaglærte jobbene, og dermed høyere arbeidsledighet. Arbeidsmarkedet i byen er ikke i stand til å absorbere alle som har kommet flyttende (Oxfam 2018, s. 3).

Enkelte internasjonale og nasjonale organisasjoner har kvalifiseringsprogrammer for å bistå returnerte og fordrevne med å få innpass på arbeidsmarkedet. Eksempelvis tilbyr International Organization for Migration (IOM) (IOM Herat, august 2019) opplæring i skredderyrket, dyrking av safran og liknende sysselsetting. Sett hen til det høye antallet returnerte og fordrevne, og til at arbeidsledighet først og fremst er et strukturelt problem, er det grunn til å tro at slike tiltak i begrenset grad monner.

2.4.2 Tilgang til helsetjenester og skolegang

Det er et faktum at helsetjenestene i de store byene regnes å være bedre enn i landet for øvrig. Det er også tilfellet i Herat, men kvaliteten varierer. Afghanistan Public Policy Research Organization (APPRO) (2017) peker i en studie på at det demografiske presset i de urbane delene av provinsen fører til økt etterspørsel etter helsetjenester, som igjen fører til udekkede behov i befolkningen.

Dette forverres av mangel på kvalifisert personell, sykehusene består av gammel bygningsmasse og det er begrenset tilgang til medisiner og utstyr. I distriktene medfører den generelle sikkerhetssituasjonen at reiseveien til helsefasilitetene kan være farlig, og kvalifisert helsepersonell ønsker ikke å arbeide i områder med store sikkerhetsutfordringer (APPRO 2017, s. 27-29). Det er liten tilgang til behandling for kroniske lidelser og langvarig behandling. Direktøren i en internasjonal NGO (august 2019) fortalte at hans ansatte reiser til Kabul når de hadde behov for helsetjenester, siden det er i hovedstaden at tilgangen til spesialister er størst og kvaliteten er best.

Hva gjelder tilgang til skolegang påpeker APPRO (2017, s. 27-29) at det er store forskjeller på kvalitet og tilgjengelighet i henholdsvis urbane og rurale deler av provinsen. På landsbygda kan det være opptil 90 elever i en klasse, og mange skolebygninger mangler vann, toaletter, pulter og stoler. Lang skolevei kan medføre at jenter ikke får anledning til å gå på skole.

I de urbane delene av provinsen er presset på skole- og utdanningsinstitusjoner som følge av befolkningsveksten en utfordring. Den offentlige skolen har ikke maktet å bygge tilstrekkelig med skolebygg og rekruttere kvalifiserte lærere slik at de holder tritt med den økte pågangen av elever. Det rapporteres å være inntil 50-60 elever i hvert klasserom i den offentlige skolen, og det er mangel på både skolebøker og annet materiell. Private skoler tilbyr mindre klasser på 25-30 elever og bedre skolemateriell (APPRO 2017, s. 27-29).

3. SIKKERHETSSITUASJONEN

I Herat by anses sikkerhetssituasjonen å være relativt stabil og myndighetene rapporteres å ha god kontroll i byen. I byen og omkringliggende distrikter (Injil og Guzara) er kriminalitet hovedutfordringen for sivilbefolkningen. Selv om det i sentrale og urbane deler av Herat-provinsen registreres relativt lite konfliktrelatert vold, er bildet annerledes i de perifere, rurale delene av provinsen. Den konfliktrelaterte volden synes å øke proporsjonalt med avstanden fra Herat by. Taliban har ikke full kontroll i noen av provinsens distrikter, men store områder er omstridte, og dette gjelder i særlig grad distriktene i provinsens periferi (internasjonal kilde, e-post 2019).

Herat er omgitt av naboprovinser med svært utfordrende sikkerhetssituasjoner, som i Farah-provinsen i sør, Badghis i nord og Ghor i øst. I Farah har Taliban hatt flere store offensiver i 2018 og 2019. Provinshovedstaden har flere ganger vært nær ved å falle til Taliban.

3.1 KONFLIKTRELATERT VOLD I HERAT BY OG OMKRINGLIGGENDE DISTRIKTER

I Herat by er det ikke synlige tegn i bybildet på pågående aktiv konflikt. I motsetning til situasjonen i Kabul, som i stor grad fremstår som en gjennom-militarisert by, er det ikke betongavsperringer, piggråd, høye murer eller hyppige kontrollposter i Herat. Byen bærer preg av et normalt hverdagsliv med mange mennesker i gatebildet.

Herat by ligger på en slette, landskapet er flatt, åpent og strekker seg mot det iranske platået og de sentralasiatiske steppene. Geografien gjør det vanskelig å ha kontroll med hvem som tar seg inn og ut i byen. Det synes å være lite kontroll av veifarende og kjøretøy. Landinfo erfarte at selv om det er enkelte kontrollposter på innfartsårene til byen, er kontrollen som gjennomføres på postene tilfeldig og lite grundig.

I motsetning til andre store byer i landet, som for eksempel Kabul, er det svært få komplekse angrep i Herat by og de omkringliggende distriktene. Til sammen er det registrert fem slike angrep i de urbane delene av provinsen. Det første inntraff i 2010 og det siste i 2018. Angrepene har vært rettet blant annet mot det indiske konsulatet og den internasjonale militære tilstedeværelsen. Taliban står bak angrepene, med unntak av ett selvmordsangrep i 2017, som var rettet mot en shia-moské. ISKP påtok seg ansvaret for dette angrepet.

Selv om det i de siste årene i begrenset grad har blitt benyttet selvmordsbombere, er IEDer⁴ relativt hyppig benyttet. Ifølge en internasjonal organisasjon (samtale 2019) var det i august 2019 registrert 13 hendelser i løpet av de siste seks månedene. Hendelsene inkluderer både fjernstyrte IEDer, sprengladninger utløst av offeret selv, samt magnetiske IEDer, altså små sprengladninger som festes på kjøretøy med magnet. IEDene har forårsaket mange sivile ofre, både drept og skadde. I 2018 forårsaket IEDer flest sivile ofre i provinsen (UNAMA & OHCHR 2019, s. 68). Selv om det ikke foreligger offisielle tall for 2019, er det grunn til å tro at IEDer, også i inneværende år, forårsaker mange sivile ofre i Herat-provinsen. En særlig utsatt gruppe er shia-befolkningen.

⁴ Improvised Explosive Devices.

Den konfliktrelaterte volden utspiller seg på to fronter i urbane Herat; likvidering av sikkerhetspersonell og direkte angrep rettet mot shia-befolkningen og shiamuslimske mål.

3.1.1.1 Sekterisk motivert vold og ISKP

Ifølge samtalepartnerne har det i løpet av de siste tre årene, etter 2016, blitt registrert til sammen 11 angrep rettet mot shia-befolkningen (internasjonal kilde; internasjonal organisasjon, august 2019). Anslagene kan variere noe, antagelig fordi det i enkelte tilfeller er vanskelig å fastslå om det dreier seg om sekterisme eller andre forhold, eksempelvis en privat konflikt. De fleste registrerte angrep er av liten skala med få sivile ofre, ofte rettet mot shia-moskeer og religiøse ledere (Kazemi 2019).

Det ble i august 2019 registrert to angrep rettet mot shiaene. Angrepet den 5. august hadde mange sivile ofre: en fjernutløst IED tok livet av fem personer, i tillegg til at 25 personer ble såret i shiabydelen Jebrael. To dager senere ble en IED detonert i et angrep på en buss med hazaraer. ISKP påtok seg ansvaret for angrepet 5. august, men ikke angrepet på bussen.

Av det totale antallet sekteriske angrep, har ISKP påtatt seg ansvaret for fire angrep. Dette på tross av at Landinfos samtalepartnere var samstemte om at ISKP ikke har aktive celler i Herat og de omkringliggende distriktene (internasjonal kilde; internasjonal organisasjon, august 2019). Hvem som står bak de resterende angrepene er vanskelig å fastslå. Det er mange spekulasjoner og konspirasjonsteorier om dette. Enkelte mener at det kan dreie seg om Taliban, men at de benekter å stå bak fordi de ikke ønsker å assosieres med angrep mot hazaraer og shiaer. En annen teori er at shiaer og hazaraer angripes som hevn for at enkelte av dem har kjempet for Assad-regimet i Syria. Flere analytikere pekte på at nabolandene er involvert, både fordi de ønsker å destabilisere landet, men også for å få allierte i den afghanske befolkningen. For Iran er det viktig å eliminere ISKP i den vestlige regionen, som deler en lang grense med Iran. Enkelte analytikere mener at Iran ser på Herat som en buffersone i Afghanistan, og andre peker på at Iran er svært kritisk til den internasjonale militære tilstedeværelsen i landet (Kazemi, 2019a; internasjonal kilde; internasjonal organisasjon, august 2019).

Mange av de sekteriske angrepene har funnet sted i hazara-bydelen Jebrael. Hazara-befolkningen opplever å være sårbar og utsatt, og politiet har ikke kapasitet til å beskytte alle potensielle shia-mål. Myndighetene har oppfordret lokalsamfunn til å organisere borgervern for å beskytte sentrale mål, og det skal være to væpnede vakter utenfor skolebygg og moskeer. Det er et faktum at det afghanske samfunnet er sterkt militarisert og mange har våpen hjemme for egen beskyttelse, og fordi de ikke har tillit til at sikkerhetsmyndighetene er i stand til å beskytte dem når det røyner på. Slik er det også med hazaraene. I motsetning til situasjonen i Kabul, hvor myndighetene har gitt hazaraene tillatelse til å bevæpne seg som ledd i vaktholdet, er det mer begrenset i Herat. Etterretningstjenesten National Directorate of Security (NDS) har besluttet at alle som gis adgang til å bære våpen, skal inngå i et biometrisk register (internasjonal organisasjon, august 2019). Hvorvidt dette etterleves har ikke Landinfo etterrettelig informasjon om.

3.1.1.2 Talibanens tilstedeværelse og modus operandi – likvidering av sikkerhetspersonell

Befolkningen i Herat støtter ikke Taliban, heller tvert imot – generelt stiller befolkningen i den urbane delen av provinsen seg kritisk til Taliban. Unntaket er i enkelte pashtunske miljøer i distriktet Guzara (journalist, august 2019).

Til tross for dette har Taliban aktiv tilstedeværelse i alle distrikter i Herat, også i Herat by. De har strukturer på plass med skyggedistriktsguvernør i alle distrikter. Skyggeguvernøren har base i distriktet Adraskan (internasjonal kilde; journalist, august 2019).

I urbane Herat er bevegelsens modus operandi å likvidere sikkerhetspersonell. Ifølge en internasjonal organisasjon (august 2019) ble det i løpet av en periode på seks måneder i 2019 registrert ni drap på uniformert sikkerhetspersonell eller andre myndighetsansatte. Taliban står bak likvideringene, som typisk skjer ved at to talibanere beveger seg rundt i byen på motorsykkel. Ser de uniformert politi som står alene, skyter de med håndvåpen og forlater deretter åstedet. En opprører som nylig ble arrestert av ANSF, og som nå sitter fengslet i Herat, forklarte at han mottok et definert beløp for hvert drap. Beløpet varierte etter offerets rang, eksempelvis var «prisen» høyere for en offiser enn for en menig soldat. Prisen for en offiser ble opplyst å være om lag 1500 USD. Dette er informasjon som skal være bekreftet av Taliban. Den arresterte opprøreren hevdet videre at det skal være Iran som betaler. En velinformert kilde understreket de nære båndene mellom Taliban og Iran, og kilden hevdet at han var godt kjent med at det er treningsleirer for Taliban i Iran (samtale med internasjonal organisasjon, august 2019).

Landinfos kilder kjente ikke til at Taliban foretar målrettede drap på sivile som ikke har tilknytning til sikkerhetsapparatet eller myndighetene. Et unntak er religiøse ledere og imamer som uttaler seg kritisk om Taliban, som tidligere har blitt likvidert i urbane Herat. Det er ikke registrert slike tilfeller i 2019.

3.1.1.3 Sikkerhetsmyndighetene

Hæren og etterretningen beskrives som relativt velfungerende. Politiet, derimot, har dårlig rykte, og anses å være korrupte. De har liten tillit i befolkningen. Dette gjelder særlig polititjenestemenn på lavere nivå. En internasjonal organisasjon (august 2019) påpekte at politiet er underbemannet, og at det utgjør en viktig del av problemet. Folketallet i byen har økt mye de siste ti årene, men antallet politi har ikke økt tilsvarende. Ifølge en journalist (august 2019) trenger politiet 5000 tjenestemenn for å være fullt operative, men de har kun 3000. Korrupsjon er også et stort problem i politiet. Journalistens bror hadde blitt stoppet av politiet fordi han hadde glemt førerkortet. For om lag 10 USD lot politiet han gå.

Det er bygget opp en elitestyrke innen sikkerhetsstyrkene i Herat, som har et særskilt ansvar for sikkerheten i byen og områdene rundt. Styrken kalles Afghan Territorial Force (ATF) 555. Dette er en styrke som kan sammenlignes Crisis Response Unit i Kabul (Schaeffer 2018).

3.1.2 Distriktene i provinsens periferi

Støtten til Taliban er sterkere på landsbygda enn i de sentrale delene av provinsen. Særlig sterk er støtten i pashtunske miljøer i distriktene Obe, Kushk og Shindand (lokal NGO; journalist, august 2019).

Det mest omstridte distriktet er Shindand⁵, som ligger helt sør i provinsen og grenser til den ustabile Farah-provinsen. I årets første ti måneder er det registrert mer enn hundre sikkerhetshendelser i distriktet, hvorav mer enn halvparten av hendelsene er bakkekamper (internasjonal organisasjon, epost 2019). I Shindand står Taliban sterkt og myndighetene svakt, men heller ikke her har Taliban full kontroll i distriktssenteret. I Shindand har Taliban en rival på opprørssiden – gruppen som i 2015 brøt med Taliban og tok navnet High Council of Afghanistan Islamic Emirate. Gruppens grunnlegger og leder, mullah Rasool, ble arrestert i 2016. Konflikten mellom de to grupperingene forsterkes av lokale stammekonflikter (internasjonal kilde, august 2019).

I distriktene Kushk og Adraskan, som ligger henholdsvis i nord og sør i provinsen, rapporteres det å være økt spenning, særlig som følge av at fem stammeledere ble bortført, antagelig som hevn for drapet på fem talibanere. En universitetsansatt (august 2019) påpekte at, sett fra Talibans perspektiv, er det i rurale områder viktigere å angripe myndighetsvennlige landsbyledere og stammeledere enn å angripe myndighetene. Dette skyldes at myndighetene har begrenset innflytelse og kontroll i disse områdene, mens det er de lokale lederne som kan mobilisere og påvirke lokalbefolkningen. Mange av de rapporterte hendelsene i provinsen skjer på veinettet.

Afghanske og internasjonale styrker gjennomfører en rekke luftangrep i Afghanistan; i 2018 ble det registrert mer enn tusen angrep. I 2019 er fortsatt luftangrep det viktigste våpenet mot den væpnede opposisjonen, og totalantallet for årets første ti måneder er høyere enn i hele 2018. Bare i september ble det registrert 250 luftangrep (internasjonal organisasjon, e-post 2019). Ved utløpet av september 2019, hadde luftangrepene forårsaket 11 prosent av de sivile ofrene i konfliktrelatert vold (UNAMA 2019, s. 2). Det er relativt få registrerte luftangrep i Herat-provinsen; i perioden fra januar til oktober 2019 ble det registrert om lag 20 luftangrep i provinsen, om lag halvparten i distriktet Shindand (internasjonal organisasjon, epost 2019).

3.2 KRIMINALITET

Kriminalitet er en utfordring for befolkningen i det urbane Herat. Kriminalitetsbildet dekker et bredt spekter fra godt organisert kriminalitet til enkel, gatebasert vinningskriminalitet. Det har de siste årene vært en nedgang i alvorlig kriminalitet som kidnapping og væpnede ran, men frykten i befolkningen synes fortsatt å være sterk. Landinfos kilder fortalte om ulike forhåndsregler; aldri gå ute på natten, velge forskjellige veier til jobben og ikke kjøre kostbare biler (lokal NGO; universitetsansatt, august 2019).

Det har vært sterke bånd mellom de kriminelle nettverkene og den øverste ledelsen i politimyndigheten, noe som har forsterket befolkningens allerede lave tillit til politiet. Sommeren 2019 ble det utnevnt en ny politisjef som det er høye forventninger til (internasjonal organisasjon, august 2019).

Flere samtalepartnere pekte på private konflikter eller familiekonflikter som en kilde til vold og kriminalitet. Det kan også dreie seg om æresrelatert vold (internasjonal kilde, august 2019). Enkelte kilder mente at de tradisjonelle konfliktløsningsmekanismene som shura og jirga står svakere i Herat by enn i landet

⁵ Shindand-distriktet skal ha blitt administrativt inndelt i nye distrikter: Zerkoh, Poshtkoh, Zawol (Zawal), Koh-e Zawar (Koh Zoor) og Shindand (Ruttig 2018). I dette notatet benyttes likevel Shindand da det er betegnelsen som ble benyttet av de muntlige kildene og av de aller fleste skriftlige kildene.

for øvrig. Byen har vokst og beboerne kjenner ikke folk i eget nabolag. De eldre har ikke inngående kunnskap om de ulike familiene og relasjoner mellom disse. Slik lokalkunnskap er ofte nødvendig for at de eldre skal være i stand til å megle og forhandle frem gode løsninger på private konflikter. Dermed blir tilliten til de eldre mindre, og folk forsøker å løse problemene selv. Dette kan medvirke til at private konflikter eskalerer og ender med vold og drap. På landsbygda er situasjonen annerledes. Her har landsbyledere og de eldre fortsatt stor lokalkunnskap, og tradisjonell konfliktløsning løser mange konflikter (universitetsansatt; lokal NGO, august 2019).

3.2.1 Kidnappinger

Kidnapping var for inntil nylig et stort problem i Herat by. Virksomheten var godt organisert, og ble gjennomført av grupper bestående av fem-seks menn med tilgang til skjulesteder, kjøretøy til å transportere gislene og liknende. Kidnappingene var kriminelt motivert i den hensikt å få løsepenger. Forretningsmenn, personer tilknyttet internasjonale organisasjoner og andre med god økonomi var særlig utsatt, herunder barn av velstående familier (internasjonal organisasjon, august 2019).

Det forekom også at personer med andre profiler ble kidnappet. Nevøen til en universitetsansatt (samtale, august 2019) ble kidnappet for fire år siden, i 2015. Gutten var da sju år gammel og ble tatt da han var på vei til skolen. Familien meldte saken til politiet, men de foretok seg ingenting. Familien måtte derfor håndtere saken selv og forhandle med gjerningspersonene. Kidnapperne krevde 200 000 USD, et beløp som var utenfor rekkevidde for familien. Guttens far hadde en månedslønn på om lag 200 USD. Etter å ha forhandlet på telefonen, ble resultatet at familien betalte 5000 USD i løsepenger. Etter drøye to uker i fangenskap ble gutten gjenforent med familien sin. Han var holdt i et hus i selve byen, der han hadde bodd sammen med en familie.

Ifølge en internasjonal organisasjon (august 2019) inntraff kidnappinger ukentlig. Problemet ble forsterket av at det var sterke bånd mellom kidnapperne og politiet. Det er en kjent sak at fatteren til politisjefen var involvert. Etter at en ny politisjef (security chief) ble utnevnt, har kriminalitetsbildet i byen endret seg. De siste årene har antallet kidnappinger blitt mindre, selv om det fortsatt forekommer. Det er grunn til å tro at det kan være mørketall her ved at familier velger å ikke involvere politi og myndigheter, men heller forsøker å løse situasjonen selv ved direkte forhandlinger med gisseltakerne, eventuelt ved å engasjere lokale eldre til å forhandle på deres vegne. Det ble i løpet av en seks måneders periode i 2019 registrert til sammen sju kidnappinger i byen.

3.2.2 Væpnede ran

Brutale væpnede ran og innbrudd i private hjem har vært en del av kriminalitetsbildet i de urbane delene av Herat. Slik kriminalitet skaper stor frykt i befolkningen, og ble forverret av at politiet ignorerte problemet. Politiet og elementer fra sikkerhetsmyndighetene var antagelig dypt involvert i denne virksomheten også (internasjonal organisasjon, august 2019).

Befolkningen, med forretningsmenn i front, henvendte seg til guvernøren og appellerte til myndighetene om å iverksette tiltak. Politiet fikk da fullmakt til å skyte personer

som begikk væpnede ran.⁶ En del forsøk på væpnede ran endte med at gjerningsmennene ble skutt, noe som hadde en sterk avskrekkende effekt og får potensielle gjerningsmenn til å tenke seg om to ganger (internasjonal organisasjon, august 2019). Ifølge Landinfos kilder har det vært en betydelig reduksjon i antallet væpnede ran i Herat by og omegn den siste tiden. Endringer i politiets lederskap har antagelig også bidratt til den utviklingen.

3.2.3 Vinningskriminalitet

Flere kilder pekte på at det synes å ha vært en økning i gatekriminalitet; vinningskriminalitet, småkriminalitet og nasking (petty crimes). Veskenapping og stjeling av smarttelefoner er utbredt, og slike hendelser prioriteres ikke av politiet. Dersom offeret nekter å gi fra seg telefonen eller vesken, har det forekommet at gjerningsmennene har skutt (internasjonal kilde; internasjonal organisasjon, august 2019).

Det kan være ulike forklaringer på endringen i kriminalitetsbildet – fra mer organisert kriminalitet som kidnappinger og væpnede ran til gatebasert vinningskriminalitet. Enkelte samtalepartnere (lokal NGO, august 2019) pekte på det høye antallet internt fordrevne som i juni 2019 mistet støtten til livsopphold. De er i en desperat situasjon og kan derfor være mer sårbar overfor kriminalitet. En internasjonal organisasjon (august 2019) tilbakeviste derimot koblingen mellom internt fordrevne og økning i kriminaliteten. Kilden pekte på at spørsmålet om de internt fordrevne har blitt sterkt politisert og at befolkningen har sterke meninger om det store antallet mennesker som har «invadert» byen deres. Det er et kjent fenomen at vertsbefolkningen tillegger de fordrevne egenskaper som kriminelle. Kilden mente tvert imot at de fordrevne, som bor under åpen himmel eller provisorisk husvære, er mer utsatt for kriminalitet som ran og bortføring enn befolkningen for øvrig. Dette er en gruppe som har begrenset tillit til myndighetene, og som antagelig ikke rapporterer eller anmelder kriminalitet.

En annen forklaring er det faktum at myndighetene har iverksatt harde tiltak for å motvirke grov kriminalitet, eksempelvis væpnede ran. Det kan ha medført at kriminelle elementer skifter fokus til mindre alvorlig kriminalitet, der risikoen for alvorlige konsekvenser er mindre.

4. DEN AFGHANSK-IRANSKE GRENSEN

Islam Qala er den viktigste og største grensestasjonen mellom Iran og Afghanistan, og ligger om lag 120 km vest for Herat by. Mange, både med og uten gyldige reisedokumenter, krysser grensen. Omfanget av smugling fra Afghanistan til Iran opplyses å ha blitt mindre de siste par årene. Kildene pekte på to grunner til dette.

For det første synes det å ha blitt lettere å få arbeidsvisum og reise til Iran på legalt vis. På den måten ønsker Iran å få større kontroll med den afghanske diasporaen, og redusere det store antallet som oppholder seg ulovlig i landet. Samtidig har devaluering

⁶ Dette illustrerer at afghanske sikkerhetsmyndigheter ikke nødvendigvis ser hen til internasjonale menneskerettigheter i sine bestrebelser på å bedre sikkerheten. Det var blant annet tilfelle i byen Kandahar under tidligere politisjef, general Abdul Raziq (Gossman 2017).

av den iranske valutaen gjort det mindre attraktivt for afghanere å arbeide i Iran. Mens de tidligere kunne spare opp flere hundre dollar ved å arbeide i landet en periode, fører devaluering og høye levekostnader til at det nå er vanskelig å gå i pluss. Samtidig innser Iran at de trenger afghansk arbeidskraft, særlig innen bygningsbransjen. Afghanere har god arbeidsmoral, de er flinke bygningsarbeidere, de er billig arbeidskraft og utfører arbeid som de fleste iranere ikke ønsker å utføre. Dette er bakgrunnen for at «alle» som søker om visum, får det innvilget. Iran har konsulat i Herat by og det er lange køer ved konsulatet. Det er ikke krav om at søkeren har skaffet seg arbeid i forkant av søknadsprosessen. Det spiller heller ingen rolle om søkeren tidligere har oppholdt seg ulovlig i Iran og blitt tvangsreturnert. Visumet koster 80 euro og er gyldig i seks måneder eller ett år. Visumet kan forlenges. Det er anledning til å søke visum til familiemedlemmer, men dersom det dreier seg om store familier, kan det bli kostbart (internasjonal NGO; IOM, august 2019).

For det andre pekte kildene på at det er i Nimroz-provinsen at brorparten av smugleraktiviteten foregår, og det er her smuglernetverkene i hovedsak opererer. Det gjelder både smugling av varer, narkotika og mennesker. Myndighetskontroll- og tilstedeværelse er generelt lavere i Nimroz enn i Herat. Det påvirker også grensekontrollen; i Nimroz er den mindre effektiv og det er større sannsynlighet for å lykkes i å komme seg illegalt inn i Iran. Ifølge en internasjonal NGO (samtale, august 2019) tilbyr smuglerne en «pakke» som også inkluderer arbeid i Iran. Smuglerne har med andre ord direkte kontakt med potensielle arbeidsgivere.

4.1 RETURER FRA IRAN

Antallet returnerte fra Iran til Afghanistan er svært høyt, og anslås til å være flere hundre tusen i året. Ifølge DoRR (Directorate of Refugees and Repatriation) krysser om lag tusen udokumenterte afghanere grensen daglig. Bussene ankommer grensen mellom kl. 13 og 17, og ingen blir tvangsreturnert på morgenen eller på helligdager. Både DoRR og IOM er tilstede på grensen. DoRR har ansvar for å registrere afghanerne. På grunn av det store antallet og det smale tidsvinduet, er det mange som ikke blir registrert. Registreringen er manuell og det foreligger ingen database med opplysninger om de returnerte. Den store majoriteten av de returnerte har ingen dokumenter, noe som bidrar til å gjøre registreringen ekstra utfordrende. I møte med Landinfo erkjente DoRR at de kun har kapasitet til å registrere omtrent halvparten av de returnerte, mens en annen kilde mente at kun en fjerdedel blir registrert. Dette betyr at svært mange personer daglig tar seg inn i Afghanistan uten at myndighetene vet hvem eller med hvilken hensikt de reiser inn i landet. En internasjonal organisasjon (august 2019) påpekte at dette kan utgjøre en stor sikkerhetsrisiko for Afghanistan.

I 2018 var returtallene svært høye; om lag 760 000 afghanere uten dokumenter returnerte fra Iran, ca. halvparten over Islam Qala (IOM 2018). I 2019 ser antallet ut til å bli noe lavere. I perioden fra 1. januar til 2. november hadde 396 632 udokumenterte afghanere returnert til Afghanistan – og i overkant av 40 prosent av disse (169 947) krysset grensen over Islam Qala (IOM 2019).

Det foreligger ikke noen systematisk oversikt over hvilke provinser de returnerte bosetter seg i. Ingen registrerer slike opplysninger, verken myndigheter eller andre. Landinfos samtalepartnere (internasjonal NGO; IOM Herat, august 2019) mente at det kun er en liten andel av de returnerte som etablerer seg i Herat, og at det eventuelt primært dreier seg om de som opprinnelig er fra byen eller området. Hovedbildet er at returnerte reiser til den provinsen de opprinnelig kommer fra, og der slekten og

nettverket deres er. Det kan hende at familier som har bodd lenge i Iran velger å etablere seg i Herat fordi dagliglivet i byen har mange fellestrekk med livet i Iran. For slike familier er det enkelt å tilpasse seg livet i Herat, både sosialt og kulturelt. Likevel er det ikke nødvendigvis enkelt å etablere seg i Herat uten å ha nettverk eller tilknytning til byen. En ansatt i en lokal NGO (august 2019) fortalte at han er oppvokst i nord, men studerte i Kabul. Han flyttet til Herat på grunn av arbeid. Hans opplevelse var at Herat er en relativt lukket by, og at det var lettere å få innpass i Kabul.

Det er tre kategorier returnerte fra Iran: afghanere med amayesh-status, tvangsreturnerte og de som returnerer frivillig.

4.1.1 Afghanere med amayesh-status

Dette er personer som har amayesh-tillatelse⁷ i Iran og som frivillig returnerer til Afghanistan. På grunn av den krevende sikkerhetssituasjonen i Afghanistan er antallet svært lavt. I perioden fra januar til august 2019 dreide det seg om ca. tusen personer (DoRR, august 2019).

Når de krysser grensen, må de gi fra seg amayesh-kortet til iranske myndigheters utlendingsforvaltning, Bureau for Aliens and Foreign Immigrants (BAFIA), og de blir henvist til UNHCR. Brorparten av disse kommer til Afghanistan for å søke studentvisum, for deretter å returnere til Iran.

4.1.2 Tvangsreturnerte

Dette dreier seg om personer som har oppholdt seg ulovlig i Iran og som har blitt arrestert av politiet. Etter arrestasjonen blir de sendt til interneringssentre, hvor de oppholder seg inntil de settes på bussen på vei mot den iransk-afghanske grensen. En relativt stor andel av de tvangsreturnerte har blitt arrestert på grensen til Tyrkia, og antagelig er dette personer som har ønsket å ta seg inn i Europa. Det kan dreie seg om afghanere som har oppholdt seg i Iran over tid, men som er frustrert over forholdene der og særlig den vanskelige økonomiske situasjonen. I tillegg er det personer som kommer direkte fra Afghanistan.

Grensekontrollen mellom Iran og Tyrkia er betydelig, og har blitt forsterket de siste to årene, blant annet som følge av store økonomiske overføringer fra EU til tyrkiske og iranske myndigheter (IOM Kabul, oktober 2019). Mange afghanere blir stoppet på grensen og familiemedlemmer kommer bort fra hverandre. Likevel er det et stort antall afghanere som klarer å ta seg inn i Tyrkia. Mange av disse blir tvangsreturnert tilbake til Afghanistan.⁸

⁷ Iranske myndigheter har gitt afghanere som kom til landet før 2001 anledning til å registrere seg. De såkalte amayesh-registrerte har lovlig opphold i landet, forutsatt at de har gjenregistrert seg ved samtlige registreringsrunder som har funnet sted (se Lifos 2019, s. 10-13).

⁸ IOM Kabul (samtale, oktober 2019; epost november 2019) har i perioden fra juli til oktober 2019 assistert 14 000 afghanere som er tvangsreturnert fra Tyrkia gjennom sitt Post Arrival Reception Assistance (PARA)-program. Totalt har mer enn 200 000 afghanere blitt returnert fra Tyrkia til Afghanistan i løpet av 2019. I gjennomsnitt kommer 150 personer daglig til flyplassen i Kabul, men enkelte dager ankommer inntil 500 personer. Flyavgangene til Turkish Airlines fra Tyrkia til Kabul er full av tvangsreturnerte i til dels dårlig helsemessig forfatning. De afghanske flyselskapene Kam Air og Ariana benyttes også, i tillegg til at Tyrkia leier charterfly. Tvangsreturnerte mottar et engangsbetrag på 147 euro (12 500 afghani) ved ankomst. I motsetning til de som returnerer over Islam Qala, har denne gruppen reisedokumenter. Det dreier seg om laissez-passer utstedt av afghanske utenriksstasjoner i Tyrkia.

De som arresteres på den iransk-tyrkiske grensen må bytte buss flere ganger, fra et interneringssenter til neste. Ifølge IOM Kabul (oktober 2019) kan det ta inntil tre uker å komme fra den tyrkiske grensen til Islam Qala i Herat eller Milak i Nimroz. Forholdene ved interneringssentrene er kritikkverdige; de er overbefolket og det er mangel på mat, noe som for enkelte resulterer i underernæring. Det rapporteres om fysisk og psykisk mishandling av de internerte.

Tvangsreturnerte må betale alle utgifter selv – både transport og mat, i tillegg til at de må betale kommuneskatt. For de som arresteres på grensen til Tyrkia, kan dette utgjøre et betydelig beløp. Dersom de ikke betaler, blir de sittende i interneringssenteret inntil de skaffer tilstrekkelig midler (IOM Kabul, oktober 2019; DoRR, august 2019).

4.1.3 Frivillige returer

Dette er afghanere som oppholder seg ulovlig i Iran, men som av ulike grunner velger å reise tilbake til Afghanistan frivillig. Det kan dreie seg om personer som har jobbet i Iran en periode og som nå ønsker å reise hjem til familien, eller personer som hadde til hensikt å reise til Europa, men som har erkjent at det er for vanskelig og risikabelt å legge ut på den reisen (DoRR; IOM, august 2019).

Sammenlignet med de tvangsreturnerte, skjer returen for disse på en mer verdig og respektfull måte. De har ikke blitt arrestert, de sitter ikke i interneringsleire, og de behøver ikke å betale kommuneskatt. De får tilbud om transport til grensen med de samme bussene som de tvangsreturnerte.

Det er flere frivillige returer enn tvangsreturer over Islam Qala; de frivillige returene utgjør omtrent 60 prosent. I 2018 var om lag 253 000 av returene frivillige, mens 164 500 var tvangsreturer. I Nimroz var situasjonen motsatt, der utgjør tvangsreturene mer enn 70 prosent (IOM 2018). Bildet er det samme i 2019, selv om de absolutte tallene er mindre (IOM 2019).

4.1.4 Sårbare grupper

Den store majoriteten – 96 prosent – av afghanerne som returnerer fra Iran er enslige menn i arbeidssfør alder.⁹ Det dreier seg om fattige arbeidsmigranter, uten dokumenter, med liten eller ingen skolegang (IOM Kabul, oktober 2019).

Det er etablert ordninger i regi av IOM og DoRR for å bistå særlig sårbare afghanere. Ordningene omfatter både tvangsreturnerte og de som returnerer frivillig. IOM er den viktigste aktøren, men også enkelte andre hjelpeorganisasjoner er til stede på grensen. IOM har en koordinerende funksjon og distribuerer blant annet mat fra World Food Program (IOM Kabul, oktober 2019).

IOM og DoRR opererer med til sammen elleve kategorier, som blant annet enslige kvinner, enslige mindreårige, enslige eldre, fysisk og psykisk syke og narkomane (IOM 2019). I løpet av 2018 ga IOM bistand til 56 000 sårbare personer som returnerte fra Iran eller Pakistan, hvorav litt over halvparten kom fra Iran. Mellom fire og åtte prosent av de som returnerer fra Iran bistand fra IOM (IOM Kabul, oktober 2019). Personer som har hatt amayesh-status blir tatt hånd om av UNHCR.

Både IOM og DoRR er til stede på grenseovergangen Islam Qala. Selv om kun halvparten av de returnerte blir registrert, opplyste DoRR (august 2019) at alle

⁹ Dette i motsetning til returnerte fra Pakistan som i all hovedsak er familier.

«screenes» i den hensikt å fange opp særlig sårbare personer. Her er stort rom for skjønn, eksempelvis hvem som vurderes å være barn, og hvem som er i så dårlig helsemessig forfatning at de fyller vilkårene for assistanse.

De sårbare personene blir overlatt til IOM på grensen, som har ansvar for driften av transittsenteret i Herat by. Her tilbys psykososial omsorg, helsetjenester, eventuelt klær og sko, mat, en seng å sove i og tak over hodet. De fleste blir på senteret i 24 til 48 timer, men det forekommer også at noen blir i flere uker. Dette dreier seg i hovedsak om syke personer (IOM Herat, november 2019).

Jobben til IOM er ferdig når de sårbare personene er gjenforent med sin familie og har kommet hjem. IOM betaler transportutgiftene til hjemstedet. Det hender at enkelte bruker pengene på å reise til Nimroz, for så å bli smuglet tilbake til Iran.

4.1.4.1 Oppsporing av familienettverk

Enkelte trenger hjelp til å spore opp og gjenforenes med familien. Resultatene med oppsporing er gode, og de finner familiemedlemmer eller slekt i alle saker. I et fåtall tilfeller opplyser den returnerte at de ikke har nettverk i Afghanistan, men det finnes alltid noen – en fetter, onkel eller annen slektning. Det er tilfelle også for de som er født og oppvokst i Iran, og som aldri har vært i Afghanistan. De vet hvor slekt og familie kommer fra, selv om de ikke har en personlig relasjon til slektningene sine. Gjestfrihet står fortsatt sterkt i Afghanistan, og familiemedlemmer stiller opp for hverandre (IOM Herat, august 2019).

Enslige mindreårige henvises til organisasjonen War Child, som sporer opp og kontakter barnas familie. De har sørget for at 6000 barn er gjenforent med familiene sine i perioden fra 2014 til 2019 (Excell 2019). De har sosialarbeidere som ledsager de mindreårige gruppevis, på grupper inntil ti personer, til hjemstedet og familienettverket. Det foretas en skjønnsmessig vurdering av hvem som er å anse som mindreårig, siden de fleste ikke har dokumenter som kan godtgjøre alder.

4.1.4.2 Enslige kvinner

Selv om enslige kvinner utgjør en egen kategori, dreier det seg om få saker. Ifølge DoRR (august 2019) var det i løpet av 2019 registrert om lag hundre enslige kvinner eller kvinneledede hushold. Kvinner kan ikke reise alene i Afghanistan, og på den bakgrunn forsøker IOM å hente et mannlig familiemedlem til Herat som kan reise sammen med kvinnen til hjemstedet. IOM dekker reise og andre utgifter for ledsageren (IOM Herat, november 2019).

IOM har en Protection Unit for de tilfellene der den returnerte kan ha behov for beskyttelse. Det kan eksempelvis dreie seg om en kvinne som har rømt fra familien sin til Iran, men som senere er returnert. I slike tilfeller inviteres faren eller andre familiemedlemmer til forhandlinger. Når forhandlerne er overbevist om at det ikke lenger foreligger risiko, overleveres kvinnen til familien (IOM, august 2019).

4.1.4.3 Rusmisbrukere

Rusmisbrukere utgjør en av sårbarhets-kategoriene. Ifølge en journalist (august 2019) er en betydelig andel av de tvangsreturnerte narkomane og kriminelle. Journalisten hevdet videre at Iran «tvangsreturnerer» enkelte unge, narkomane iranere til Afghanistan, og på den måten «eksporterer» de problemet til Afghanistan. Narkomane ruser seg på opium, hasj, marihuana og crystal meth – et syntetisk, sentralstimulerende narkotikum. Journalisten påpekte at crystal meth er svært billig, og derfor utbredt.

Behandling for rusmisbrukere er lavt prioritert innenfor helsetjenestene. For familien er det en skam å ha et familiemedlem som er narkoman. De kan derfor bli utstøtt fra storfamilien. En del av dem lever som tiggere på gaten (internasjonal NGO, august 2019).

5. INTERNT FORDREVNE

Herat by har over tid hatt et stort antall internt fordrevne. Enkelte kom for flere tiår siden. Ifølge en internasjonal NGO (august 2019) kan det derfor være et definisjonsspørsmål hvem som er å anse som internt fordrevet. I Shaydai camp, som ligger i utkanten av byen, har internt fordrevne for eksempel bodd i flere tiår. De har bygget egne leirhus, og de har åpenbart til hensikt å bli boende, men omtales fortsatt som internt fordrevne (IOM Herat, august 2019).

Mens de fleste returnerte fra Iran er enslige menn, er majoriteten av de internt fordrevne familier. I gjennomsnitt består hver familiegruppe av mellom fem og sju personer (internasjonal organisasjon, august 2019). Ofte er det en kombinasjon av grunner til at afghanere fordrives fra hjemmene sine. Enkelte reiser fra hjemstedet på grunn av private konflikter, og kan ikke reise hjem før konflikten er løst. Fra distriktet Shindand fordrives sivile fra hjemmene sine på grunn av konflikten og de intense kampene i området. I løpet av høsten 2018 ble store deler av den vestlige regionen rammet av tørke, og særlig var provinsene Badghis og Ghor hardt rammet. Fattige med en liten, skinn jordlapp ble hardt rammet da avlingen feilet på grunn av tørken. I tillegg er sikkerhetssituasjonen i begge provinsene utfordrende.

I den vestlige regionen mottok mange familier tidligere bidrag til livsopphold fra slektninger i Iran. Som følge av den økonomiske krisen i Iran har 40 prosent av fattige familier i den vestlige regionen mistet sin viktigste inntektskilde – tilsvarende 100 millioner dollar per år (IOM Kabul, oktober 2019). Ifølge Verdensbanken utgjør 15-18 prosent av afghansk BNP overførsler fra utlandet (Garrote-Sanchez 2017, 14-17).

Minst 30 000 familier, omtrent 250 000 personer, forlot hjemmene sine og kom til Herat. Den utløsende faktoren var tørken, men de andre forholdene forsterket krisen.

5.1 TJENESTER TIL INTERNT FORDREVNE

Det store antallet fordrevne i 2018 gjorde at de humanitære aktørene i sentrale Herat sto overfor en formidabel utfordring; de skulle bistå de fordrevne med mat, utstyr samt tak over hodet. Mange hadde også helseutfordringer. Leger uten grenser (MSF) etablerte i desember 2018 en klinikk som tilbyr grunnleggende helsetjenester til de fordrevne, samt vaksiner og behandling av underernæring (MSF 2019). NGOer og afghanske myndigheter driver skoler for internt fordrevne barn (NGO, august 2019).

Arbeidet med internt fordrevne vanskeliggjøres av at det ikke finnes registreringssystemer – verken for de som fordrives eller de som vender hjem. På tross av flere forsøk, og på tross av at dette over tid har vært et høyt prioritert område – har det ikke lyktes verken de humanitære aktørene eller myndighetene å få på plass et registreringssystem. Mange afghanere har ikke ID-dokumenter. I særdeleshet gjelder det fattige fra rurale områder, en profil som sammenfaller med de som er fordrevet

grunnet tørke. Dette bidrar til at det blir vanskelig å etablere etterrettelige registreringssystemer (se Landinfo 2019).

Mangelfull registrering gjør det vanskelig å være treffsikker i tiltakene, og sørge for at det er riktig målgruppe som får hjelp. Som eksempel nevnte representanten for en internasjonal organisasjon (august 2019) at det var vanskelig å skille nyankomne IDPs fra de som allerede var i byen. Samme familie kan få flere returpakker ved å reise frem og tilbake mellom hjemstedet og sentrale Herat. Det rapporteres også om at familiegrupper deler seg i flere enheter, og dermed får flere ytelser som er forbeholdt familieenheter.

5.2 REISER INTERNT FORDREVNE HJEM?

Den daglige, humanitære hjelpen opphørte i juni 2019. Da skiftet fokus til returfremmende tiltak i den hensikt å stimulere de fordrevne til å reise hjem. DoRR (august 2019) har bistått om lag tre tusen familier med retur, primært til Badghis. En del av dem har senere kommet tilbake til Herat by. De aller fleste velger å forbli i Herat, antagelig fordi de har lite å vende hjem, dyrene er slaktet og jorda har ikke blitt dyrket i år og gir derfor ingen avling. I tillegg gjør den generelle sikkerhetssituasjonen livet vanskelig i disse områdene (internasjonal organisasjon, august 2019).

Situasjonen for mange av de fordrevne har blitt vanskelig etter at den humanitære bistanden til livsopphold opphørte sommeren 2019. En del reiser frem og tilbake mellom hjemstedet og Herat, men det rapporteres også om at etter ramadan er det mange som søker etter lønnet arbeid i byen (samtale med internasjonal organisasjon; internasjonal NGO, august 2019).

En internasjonal NGO (august 2019) som arbeider med internt fordrevne, forklarte at ingen nevner Europa når de blir utfordret på egne visjoner for fremtiden. De drømmer om at barna skal få mulighet til å ta utdanning og at sikkerhetssituasjonen skal stabilisere seg, men først og fremst handler tilværelsen om å overleve fra dag til dag. En reise ut av landet er fullstendig utenfor rekkevidde. Internt fordrevne er et segment av befolkningen som ikke har migrasjon som et realistisk alternativ.

6. REFERANSER

Skriftlige kilder

- AAN, dvs. Afghanistan Analysts Network (2019, 3. februar). *Speculations Abounding: Trying to make sense of the attacks against Shias in Herat city*. Kabul: AAN. Tilgjengelig fra <https://www.afghanistan-analysts.org/speculation-abounding-trying-to-make-sense-of-the-attacks-against-shias-in-herat-city/> [lastet ned 30. september 2019]
- Aram, F. (2019, 16. februar). Suicide Attempts on the rise in Herat. *TOLO News*. Tilgjengelig fra <https://tolonews.com/afghanistan/suicide-attempts-rise-herat> [lastet ned 12. november 2019]
- APPRO, dvs. Afghanistan Public Policy Research Organization (2017, august). *State-Civil Society in Service Delivery in Health and Education in Kabul, Herat, Nangarhar and Takhar*. Kabul: APPRO. Tilgjengelig fra <http://appro.org.af/wp-content/uploads/2018/01/2017-12-05-State-Civil-Society-Relations-in-Service-Delivery-in-Health-and-Education.pdf> [lastet ned 22. oktober 2019]
- CSO, dvs. Central Statistics Organization (2016). *Socio-Demographic and economic survey 2016. Herat*. Kabul: CSO. Tilgjengelig fra https://afghanistan.unfpa.org/sites/default/files/pub-pdf/SDES_HERAT_FINAL_ENG.pdf [lastet ned 22. oktober 2019]
- EASO, dvs. European Asylum Support Office (2019, april). *Key socio-economic indicators*. Valletta: EASO. Tilgjengelig fra https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/EASO_COI_Afghanistan_KSEI_April_2019.pdf [lastet ned 22. oktober 2019]
- Excell, B. (2019, 22. juli). *Borderland: The journey no child should have to make*. War Child. Tilgjengelig fra <https://www.warchild.org.uk/whats-happening/blogs/borderlands-journey-no-child-should-have-make> [lastet ned 13. november 2019]
- Garrote-Sanchez, D. (2017, 28. juni). *International Labor Mobility of Nationals: Experience and evidence for Afghanistan at macro level*. Washington D.C.: Verdensbanken. Tilgjengelig fra <http://documents.worldbank.org/curated/en/536541530196136716/pdf/International-Labor-Mobility-of-Nationals-Experience-and-Evidence-for-Afghanistan-at-the-Macro-Level.pdf> [lastet ned 13. november 2019]
- Gossman, P. (2017, 17. mai). *Will Afghanistan prosecute Kandahar's Torturer-in-chief?* Human Rights Watch. New York: Human Rights Watch. Tilgjengelig fra <https://www.hrw.org/news/2017/05/17/will-afghanistan-prosecute-kandahars-torturer-chief> [lastet ned 8. november 2019]
- Government of the Islamic Republic of Afghanistan (2015). *State of Afghan Cities 2015*. Kabul: Islamic Republic of Afghanistan. Tilgjengelig fra https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/State%20of%20Afghan%20Cities%202015%20Volume_1.pdf [lastet ned 7. oktober 2019]
- IOM (2018). Return of undocumented Afghans. Weekly situation report 23 – 29 Dec 2018. *IOM UN Migration*. Tilgjengelig fra https://afghanistan.iom.int/sites/default/files/Reports/iom_afghanistan-return_of_undocumented_afghans- situation_report_23 - 29_dec_2018_003.pdf [lastet ned 7. oktober 2019]
- IOM (2019). Return of undocumented Afghans. Weekly situation report 27 October – 02 November 2019. *IOM UN Migration*. Tilgjengelig fra https://afghanistan.iom.int/sites/default/files/Reports/iom_afghanistan-return_of_undocumented_afghans- situation_report_27_oct - 02_nov_2019.pdf [lastet ned 8. november 2019]
- Kazemi, S. R. (2019a, 3. februar). *Speculation Abounding: Trying to make sense of the attacks against Shias in Herat city*. Kabul: AAN. Tilgjengelig fra <https://www.afghanistan-analysts.org/speculation-abounding-trying-to-make-sense-of-the-attacks-against-shias-in-herat-city/>

[analysts.org/speculation-abounding-trying-to-make-sense-of-the-attacks-against-shias-in-herat-city/](https://www.afghanistanalysts.org/speculation-abounding-trying-to-make-sense-of-the-attacks-against-shias-in-herat-city/) [lastet ned 13. november 2019]

- Kazemi, S. R. (2019b, 5. oktober). *Afghanistan's 2019 Election: In Herat, power and comms failure, district insecurity and low turnout*. Kabul: AAN. Tilgjengelig fra <https://www.afghanistanalysts.org/afghanistans-2019-election-14-in-herat-power-and-comms-failure-district-insecurity-and-low-turnout/> [lastet ned 13. november 2019]
- Landinfo (2019, 22. mai). *Tazkera, pass og andre ID-dokumenter*. Oslo: Landinfo. Tilgjengelig fra <https://landinfo.no/wp-content/uploads/2019/05/Temanotat-Afghanistan-Tazkera-pass-og-andre-ID-dokumenter-22052019.pdf> [lastet ned 22. oktober 2019]
- Landinfo (2018, 13. august). *Kvinneledede hushold*. Oslo: Landinfo. Tilgjengelig fra <https://landinfo.no/wp-content/uploads/2018/08/Temanotat-Afghanistan-Kvinneledede-hushold-13082018.pdf> [lastet ned 8. oktober 2019]
- Leslie, J. (2015). *Political and Economic Dynamics of Herat*. Washington D.C.: United States Institute of Peace. Tilgjengelig fra <http://www.usip.org/sites/default/files/PW107-Political-and-EconomicDynamics-of-Herat.pdf> [lastet ned 30. september 2019]
- Lifos, dvs. Center för landinformation och landanalys inom migrationsområdet (2019, 18. februar). *Aghaner i Iran, versjon 3.1*. Norrköping: Migrationsverket. Tilgjengelig fra <https://lifos.migrationsverket.se/dokument?documentSummaryId=42809> [lastet ned 8. november 2019]
- MSF, dvs. Leger uten grenser (2019, 20. september). *Varme, lite vann og mindre humanitær hjelp forverrer situasjonen for 100 000 fordrevne i Herat. Leger uten grenser*. Tilgjengelig fra <https://legerutengrenser.no/nyheter/afghanistan-situasjonen-forverres> [lastet ned 17. oktober 2019]
- OCHA, dvs. United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs (2014, april). *Hirat Province. District Atlas*. Kabul: OCHA. Tilgjengelig fra <https://www.humanitarianresponse.info/sites/www.humanitarianresponse.info/files/Hirat.pdf> [lastet ned 30. september 2019]
- Oxfam Research Report (2018, januar). *Returning to fragility. Oxfam Research Report*. Tilgjengelig fra https://d1tn3vj7xz9fdh.cloudfront.net/s3fs-public/file_attachments/rr-returning-fragility-afghanistan-310118-en.pdf [lastet ned 22. oktober 2019]
- Pajhwok Afghan News Elections 2019 (u.å.). *Background profile of Herat province. Pajhwok Afghan News*. Tilgjengelig fra <http://elections.pajhwok.com/en/content/background-profile-herat-province-1> [lastet ned 30. september 2019]
- Ruttig, T. (2018, 16. august). *The Afghanistan Election Conundrum (12): Good news and bad news about district numbers*. Kabul: AAN. Tilgjengelig fra <https://www.afghanistanalysts.org/the-afghanistan-election-conundrum-12-good-news-and-bad-news-about-district-numbers/> [lastet ned 12. november 2019]
- Schaeffer, M. (2018, 10. september). *Now this is your second home. Commando Force 333 celebrates opening of Female Facilities. NATO Special Operations Command-Afghanistan*. Tilgjengelig fra <https://www.dvidshub.net/news/printable/296322> [lastet ned 16. oktober 2019]
- UNAMA (2019, 30. juli). *Midyear update on the protection of Civilians in Armed Conflict. 1 January to 30 June 2019*. Kabul: UNAMA. Tilgjengelig fra https://unama.unmissions.org/sites/default/files/unama_poc_midyear_update_2019_-_30_july_2019_english.pdf [lastet ned 16. oktober 2019]
- UNAMA (2019b, 17. oktober). *Quarterly report on the protection of civilians in armed conflict: 1 January to 30 September 2019*. Kabul: UNAMA. Tilgjengelig fra https://unama.unmissions.org/sites/default/files/unama_protection_of_civilians_in_armed_conflict_-_3rd_quarter_update_2019.pdf [lastet ned 6. november 2019]
- UNAMA & OHCHR (2019, februar). *Afghanistan. Protection of Civilians in Armed Conflict. Annual Report 2018*. Kabul: UNAMA & OHCHR. Tilgjengelig fra

https://unama.unmissions.org/sites/default/files/unama_annual_protection_of_civilians_report_2018_-_23_feb_2019_-_english.pdf [lastet ned 21. oktober 2019]

- UN Secretary-General (2019, 3. september). *The situation in Afghanistan and its implications for international peace and security*. New York: UN General Assembly. Tilgjengelig fra https://unama.unmissions.org/sites/default/files/sg_report_on_afghanistan_-_english-3_september_2019.pdf [lastet ned 16. oktober 2019]

Muntlige kilder

- Directorate for Refugees and Repatriation (DoRR), samtale i Herat 28. august 2019.
- Internasjonal kilde, e-post 2019.
- Internasjonal kilde, samtale i Herat 26. august 2019.
- Internasjonal NGO, samtale i Herat 26. august 2019.
- Internasjonal organisasjon, samtale i Herat 28. august 2019.
- Internasjonal organisasjon, e-post november 2019.
- IOM Herat, samtale i Herat 27. august 2019.
- IOM Herat, epost 13. november 2019.
- IOM Kabul, samtale i Kabul 30. oktober 2019.
- IOM Kabul, epost 11. november 2019.
- Kvinneaktivist, samtale i Herat 26. august 2019.
- Lokal NGO, samtale i Herat 27. august 2019.
- Lokal journalist, samtale i Herat 28. august 2019.
- Universitetsansatt, samtale i Herat 27. august 2019.